

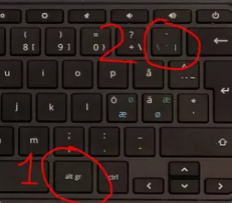

LÆRINGSMILJØER OG ELEVERS LYST TIL LÆRING

Evaluering på Østerbyskolen og Rødding Skole

Søren Tipsmark · 7 måneder

Demonstration af Padlet til hjemmeundervisning

Fjernundervisning i forbindelse med skolelukning pga. corona-krise

Velkommen	Undervisning	Opgaver	Spørgsmål fra elever	Chat
<p>Jeg er online:</p> <p>Mandag mellem kl. 10.30 og 11.30 Tirsdag mellem kl. 10.30 og 11.30 Torsdag mellem kl. 10.30 og 11.30 Fredag mellem kl. 10.30 og 11.30</p>	<p>Regler</p> <p>Nedenunder lægger jeg mine oplæg ind. Her må i ikke lave opslag</p>	<p>Regler</p> <p>Nedenunder lægger jeg opgaver ind Her må i ikke lave opslag.</p> <p>Hvis du skal dele en opgave med mig skal du bruge denne adresse:</p>	<p>Regler</p> <p>Her må i stille spørgsmål til mig om undervisningen eller en opgave.</p>	<p>Regler</p> <p>Her må i skrive til hinanden eller mig. Husk at alle kan se med hvad i skriver.</p>
<p>Velkommen til en ny uge :-)</p> <p>Større End Matematik Velkommen 3ab Østerby Uge 14 by Større End Matematik YouTube</p>	<p>Undervisning fredag d. 27/3</p> <p>Spejling 2 by Større End Matematik YouTube</p>	<p>soer1885@vejenskoler.dk</p> <p>Opgave Fredag d. 27/3</p> <p>Spejlinger 2 Spejlinger 2 geogebra</p>	<p>Sådan skriver du en Lodret strek</p> 	
<p>Matematik 01 by Større End Matematik YouTube</p>	<p>Undervisning Torsdag d. 26/3</p> <p>Geogebra Flytning 1 by Større End Matematik YouTube</p>	<p>Opgave Torsdag d. 26/3</p> 	<p>Screenshot chromebook</p> <p>Brug kapperne jeg har tegnet. Så kan du bruge musen til at ramme det ind du vil tage et billede af. Derefter skal man klikke (+) nederst i Padlet, vælge (...), Vælg Upload og [Pick file]. til sidst skal man vælge sit screenshot</p>	

Indhold

Formålet med evalueringen	3
Evalueringens kontekst.....	3
Evalueringens teoretiske ramme.....	4
Evalueringens genstand.....	5
Spørgsmål der besvares gennem evalueringen.....	5
Evalueringens fokus.....	6
Metode	6
Procesevaluering	6
Dataindsamling.....	6
Databearbejdning.....	7
Analyse	7
Hvordan påvirkede nedlukningen og fjernundervisningen læringsmiljøernes karakteristika?	8
Forsvinder tid og sted med fjernundervisningen?	10
Hvordan fungerer blandingen af fysisk undervisning og fjernundervisning?	10
Ture ud af huset og belønningen ved at være færdig	12
Hvordan oplever eleverne, at elementer i læringsmiljøerne henholdsvis fremmer og hæmmer elevernes lyst til læring?	13
Hvilken betydning har en til en relationen mellem lærer og elev for læringslysten?	13
Variationen i undervisningen er afgørende for elevernes lyst til læring.....	14
Hvad betyder tydelige mål, anerkendelse og sure lærere for elevernes lyst til at lære?	15
Hvordan har strukturen på læringsmiljøerne indflydelse på elevernes lyst til læring?	15
Hvordan oplever eleverne behovet for fysisk aktivitet i læringsmiljøerne?	16
Betydningen af skoledagens længde og en eller flere lærere på en skoledag.....	17
Hvordan inddrages elevernes perspektiver på læringsmiljøerne, og hvilken betydning oplever eleverne, det har for udviklingen af læringsmiljøerne?	18
Afrunding.....	19
Hvordan kan læringsmiljøerne videreudvikles således, at de fremmer elevernes lyst til læring?	19
Refleksionsspørgsmål til overvejelse.....	21
Litteratur.....	22
Uddybende læsning.....	22

Formålet med evalueringen

Formålet med evalueringen er at undersøge, hvordan eleverne oplever læringsmiljøernes betydning for lyst til læring. Et læringsmiljø skal her forstås som det miljø, der strukturelt danner rammen omkring elevernes læring og de processer, der udspiller sig inden for rammen.

Evalueringen fokuserer både på strukturelle forhold og på de processer, der har betydning for læringsmiljøerne.

Strukturelle elementer er rammerne om læringssituationer. Med processer menes de elementer, der sker i relationerne og kommunikationen mellem eleverne og mellem eleverne og lærerne.

Strukturelt koncentrerer evalueringen sig om følgende forhold i relation til læringsmiljøerne: Organisering af tid, rum, aktiviteter, elever, fagpersoner samt brug af materialer. Processuelt undersøges de inkluderende, ekskluderende, motiverende og engagerende processer, som eleverne oplever, har betydning for lyst til læring.

Evalueringen beskriver, hvordan eleverne oplever betydningen af læringsmiljøerne.

På denne baggrund vil evalueringen give anbefalinger til, hvordan specifikke elementer i læringsmiljøerne kan videreudvikles, og hvordan samspillet mellem elementerne kan styrkes.

Samlet set er målet, at disse anbefalinger kan bidrage konstruktivt til skolernes og kommunes fokus på varierende og motiverende læringsmiljøer med øje for at fremme elevens lyst til læring.

Evalueringens kontekst

I forbindelse med, at Covid19 er kommet til Danmark, har skolerne i mange tilfælde været nødsaget til at udvikle læringsmiljøer, der adskiller sig fra det kendte. Dette sker på baggrund af, at skolerne fra ministerielt side, er stillet kravet om at gennemføre fjernundervisning under nedlukningsperioden. I forbindelse med genåbning har forventningen været, at en stor del af undervisningen foregår udenfor.

Evalueringen belyser læringsmiljøerne i perioden, hvor Covid19 har sat aftryk på væsentligt ændrede læringsmiljøer. Perioden forløber fra 12. marts 2020 til 26. juni 2020.

Periodens særlige karakteristika:

Østerbyskolen

- Nedlukning hele skolen fra 12. marts, 2020
- 0.-5 klasse startede i skole igen 15. april, 2020
- Udskolingen startede den 18. maj, 2020: I perioden 18. maj – 26. juni 2020: Halv tilstedeværelse og halv fjernundervisning

Rødning Skole

- Nedlukning hele skolen fra 12. marts, 2020
- 0.-5 klasse startede i skole igen 14. april, 2020
- Udskolingen startede den 18. maj, 2020 (I perioden 14. april -15. maj var der dagligt virtuel undervisning for 6.-9. årgang fra kl. 9.00-13.00.)

I Vejen Kommune er der politisk opsat mål om:

- Mere varierende og motiverende læringsmiljøer
- Øget trivsel for børn og unge
- Øget uddannelsesparathed

I kommunen forventes det, at netop de nye rammebetingelser for undervisningen har betydet, at eleverne har gjort sig erfaringer med nye læringsmiljøer.

Dermed er der i foråret/sommeren 2020 sket en udvikling af og erfaring med læringsmiljøer, som Vejen Kommune ønsker at indhente viden om. Formålet er fremadrettet at videreudvikle mangfoldige læringsmiljøer, der fremmer elevernes motivation og læring.

Evalueringens teoretiske ramme

Evalueringens definition af læringsmiljøer er inspireret af Anders Skriver Jensen og defineres som følgende:

”Et læringsmiljø er de sammenhænge i skolen, som udgør rammen om elevernes trivsel og læring – især strukturelle forhold og interaktionsprocesser, men også lovgivning og politikkers indhold og anvendelse samt lærernes inddragelse af elevernes perspektiver.”

I indeværende evaluering sættes særligt fokus på struktur og proceselementer. Det belyses i mindre grad, hvordan lovgivning og politikker har indflydelse på læringsmiljøerne.

Med strukturelle elementer menes ”rammerne om det, der sker”. Det handler om:

- Organisering af eleverne- (fx individuelt eller sammensætning og størrelse på grupper)
- Organisering af fysiske rammer og indretning (fx skolegården, klasseværelset, eller en læringsplatform)
- Organisering af tid (fx skemaer, planer)
- Organisering af undervisningen/aktiviteterne (fx opgavebeskrivelser, introduktioner)
- Organisering af fagpersonerne i forhold til eleverne (fx få-lærerorganisering, faglærer-organisering)
- Brug af materialer - digitale redskaber (fx målebånd, bøger, SkoleTube, Google-Meet)

Med interaktionsprocesser og proceselementer menes, ”det der sker” i relationer og handler om:

- Det, der sker mellem eleverne i læringsmiljøerne fx inklusions og eksklusionsprocesser
- Det, der sker mellem lærerne og eleverne i læringsmiljøerne fx anerkendelse, engagement, konflikter

Med elevernes perspektiver menes her "elevernes perspektiver på betydningen af elementer i læringsmiljøerne":

- Elevernes subjektive perspektiv på elementer i læringsmiljøerne, der fremmer deres lyst til læring. Gennem evalueringen tilstræbes at få indblik i dét, som eleverne oplever giver dem lyst til at lære.

Evalueringens genstand

Evalueringen undersøger det overordnede spørgsmål: Hvordan udformes læringsmiljøerne på to skoler i Vejen Kommune med fokus på at fremme elevernes trivsel og lyst til læring?

Herunder vil der være særligt fokus på:

1. Hvilke karakteristika har læringsmiljøerne?
2. Hvordan oplever eleverne, at elementer i læringsmiljøerne henholdsvis fremmer og hæmmer elevernes lyst til læring?

Evalueringen har et afgrænset fokus på læringsmiljøerne på skolernes mellemtrin og udskoling.

Spørgsmål der besvares gennem evalueringen

Evalueringen tager afsæt i følgende konkrete evalueringsspørgsmål:

- Hvilke proceselementer i læringsmiljøerne oplever eleverne fremmer/hæmmer lyst til læring?
- Hvilke strukturelementer i læringsmiljøerne oplever eleverne fremmer/hæmmer lyst til læring?
- Hvordan inddrages elevernes perspektiver på læringsmiljøerne, og hvilken betydning oplever eleverne, det har for udviklingen af læringsmiljøerne?

Herudover vil evalueringen fremsætte anbefalinger til fremtiden ved at besvare følgende spørgsmål:

- Hvordan kan læringsmiljøerne videreudvikles således, at de fremmer elevernes lyst til læring?

Evalueringens fokus

<p>Processer Hvilke proceselementer i læringsmiljøerne oplever eleverne, fremmer elevernes lyst til læring?</p>	<p>Struktur Hvilke strukturelementer i læringsmiljøerne oplever eleverne fremmende i forhold til lyst til læring?</p>
<p>Mål: At mangfoldige læringsmiljøer fremmer elevernes lyst til læring.</p>	
<p>Elevs perspektiver på læringsmiljøerne Hvordan inddrages elevernes perspektiver på læringsmiljøerne og hvilken betydning oplever eleverne, at har det for udviklingen af læringsmiljøerne?</p>	<p>Lovgivning og politik Hvordan tænkes fagenes mål og kommunens politik ind i læringsmiljøerne og hvilken betydning oplever lærerne det har for elevernes lyst til læring?</p>

Metode

UCL har udarbejdet rammerne for evalueringen, dvs. UCL har udformet spørgeguide og rammer for situationsbeskrivelser. Det er Vejen Kommunes konsulenter, der har stået for at indhente situationsbeskrivelserne samt fokusgruppeinterview og den efterfølgende bearbejdning.

Procesevaluering

Læringsmiljøernes struktur- og proceselementer evalueres for at identificere elementer, som lærerne og eleverne oplever, der henholdsvis fremmer eller hæmmer elevernes lyst til læring.

Dataindsamling

Dataindsamlingen består af *fokusgruppeinterviews* med elever fra henholdsvis mellemtrinnet og udskoling. Endvidere indsamles *situationsbeskrivelser* fra elever, som også bruges til at besvare evalueringens undersøgelsesspørgsmål.

Fokusgruppeinterviews gennemføres som et semistruktureret interview. Konsulenter fra Vejen Kommune er moderatorer og min. 6 og max. 9 informanter (elever) deltager i det enkelte interview.

Interviews optages som lydfiler, der udelukkende anvendes til transskriberingsprocessen.

En situationsbeskrivelse er en informants (elevs) beskrivelse af en situation. Den kan i sin grundform bestå af at evaluator stiller et spørgsmål- informanter beskriver situationer og ønsker om udvikling og

fastholdelse, hvorefter evaluatør analyserer informantens beskrivelse.

Spørgsmål:	Situation:	Fastholde /udvikling	Analyse
Spørgsmål stilles af evaluatør	Der beskrives en situation ved skriftlig fremstilling, tegning eller foto	Beskrives af informant	Gennemføres af evaluatør

I alt 16 situationsfortællinger.

Herudover foregår dataindsamlingen med følgende grupper, hvor alle spørgerammer tager udgangspunkt i evalueringens "evalueringsspørgsmål":

I alt 4 Fokusgruppeinterviews med varighed på 1 time

	Fokusgruppeinterview	Situationsbeskrivelse
	Antal elever	Antal elever
Østerbyskolen		
Melletrin	7	4
Udskoling	8	4
Rødding skole		
Melletrin	8	4
Udskoling	7	4
I alt	30	16

Databearbejdning

Konsulenter fra Vejen Kommune gennemfører fokusgruppeinterviews, der transskriberes og hvor informanter anonymiseres.

Alle fokusgruppeinterviews og situationsbeskrivelser analyseres ud fra evalueringens analysespørgsmål. Dette er baggrunden for en beskrivelse af, hvilke elementer i læringsmiljøerne hver gruppe påpeger, henholdsvis fremmer eller hæmmer elevernes trivsel og motivation til læring. Informantgruppens perspektiver fremstilles.

Semistrukturerede spørgerammer, som udgangspunkt for gennemførelse af fokusgruppeinterviews samt rammen omkring udarbejdelse af situationsbeskrivelser er udarbejdet af UCL.

Analyse

I analysen fremstilles positive og negative erfaringer, som eleverne har haft med læringsmiljøerne.

På baggrund af disse resultater samt et kritisk blik med udgangspunkt viden om læringsmiljøer og didaktik, vil rapporten formulere anbefalinger til, hvilke fremtidige initiativer, der kan kvalificere videreudvikle mangfoldige læringsmiljøer.

Sammenfattende er analysen opbygget med udgangspunkt i nedenstående spørgsmål og vil fremsætte anbefalinger til fremtidens læringsmiljøer herudfra:

- Hvilke karakteristika har læringsmiljøerne?
- Hvordan oplever eleverne, at elementer i læringsmiljøerne henholdsvis fremmer og hæmmer elevernes lyst til læring?
 - Hvilke proceselementer i læringsmiljøerne oplever eleverne fremmer/hæmmer lyst til læring?
 - Hvilke strukturelementer i læringsmiljøerne oplever eleverne fremmer/hæmmer lyst til læring?
- Hvordan inddrages elevernes perspektiver på læringsmiljøet, og hvilken betydning oplever eleverne, det har for udviklingen af læringsmiljøet?
- Hvordan kan læringsmiljøerne videreudvikles således, at de fremmer elevernes lyst til læring?

Elevernes navne er anonymiseret i de citater der fremgår, og det er derfor ikke elevernes rigtige navne som står angivet.

Hvordan påvirkede nedlukningen og fjernundervisningen læringsmiljøernes karakteristika?

Da Danmark lukkede ned den 12. marts 2020 grundet Covid19, ændrede det måden, hvorpå eleverne kunne modtage undervisning. Det har uundgåeligt haft en påvirkning på de læringsmiljøer, som eleverne var en del af. I den første periode af nedlukningen bestod undervisningen udelukkende af fjernundervisning. Denne ændring blev håndteret på forskellige måder fra skole til skole, og eleverne giver udtryk for, at starten var præget af en omstillingsperiode.

Sandra: Vi havde et Meet møde og så havde vi en mødetid, og så skulle vi bare være derinde alle sammen, og så blev vi bare undervist derinde af læreren.

Konsulent: Var det fra dag et af, at I startede med Meet.

Sandra: Nej det var først et par uger inde, tror jeg.

Konsulent: Hvad gjorde I så indtil da.

Sandra: Der fik vi lektier ud på classroom, og så skulle vi så bare lave dem og aflevere.

Kasper: I starten inden vi fik det der kommunikationsprogram¹ til at køre hundrede procent, så var lærerne tilgængelige på alle platforme, vi havde. Vi kunne kontakte dem over telefonen, var der nogen af lærerne der sagde, messenger aula, classroom kunne man også, hvis det var. Så kunne man skrive en privat kommentar til en eller anden opgave. Men ellers så sagde de, at vi bare skulle skrive til dem, så skulle de nok hjælpe os hurtigst muligt.

I den første periode var læringsmiljøerne struktureret på en måde, hvor eleverne fik opgavebeskrivelser sendt ud, men ikke havde online-møder, hvor de kunne se og høre hinanden. Der var forskel på, hvor lang tid skolerne var om, at få online-møderne til at fungere, men det er tydeligt at online-møderne har haft en positiv betydning. En elev fortæller følgende om betydningen af online-møder:

Sandra: Jeg synes også det var rart at komme på Meet, for så begyndte man også at have en hverdag igen. For det andet det var sådan meget det hele i et, så sad man også at lavede lektier i weekenderne, så sad

¹ Det specifikke kommunikationsprogram nævnes af eleverne, men er sløret, så man ikke kan se, hvilken skole det drejer sig om.

man og lavede alt skolearbejdet i weekenderne, fordi det hele var bare sådan lige som ferieagtigt. Så det var ret rart at komme tilbage til sådan lidt hverdagsagtigt, så man havde noget, man skulle, og man havde noget at stå op til.

Fjernundervisningen foregik udelukkende over computeren, hvilket fik betydning for læringsmiljøerne og elevernes muligheder for interaktion med lærere og andre elever. Der var forskelle i, hvordan skolerne håndterede fjernundervisningen, og hvilke online løsninger de valgte, og hvordan de strukturerede den online undervisning. Der var stor forskel på organiseringen af fjernundervisning fra skole til skole, fra klasse til klasse og over tid. Nogle havde fokus på at holde online undervisning i et fælles klasserum, hvorimod andre arbejdede mere fleksibelt med mulighed for online grupperum. En elev fortæller om, hvordan det ikke at kommunikere med sin klassekammerater havde en negativ indflydelse:

Anne: Altså vi måtte ikke rigtig sådan snakke sammen rundt i klassen for vores lærer, mens vi sad og lavede opgaver, men vi gjorde det jo alligevel, for ellers kunne man ikke rigtig få hjælp. Fordi det er også sådan lige at skulle sidde og sige, hvad man har brug for hjælp til foran hele klassen. Normalt så rækker du jo hånden op, og så kommer læreren ned, og så sidder du jo ikke og råber det ud over hele klassen. Her der hørte sådan hele klassen det. Men vores lærer var meget imod, at vi sad i vores egen grupper og snakkede sammen.

Eleverne har i tilfælde af fjernundervisning et særligt behov for at have kontakt med de andre elever, og oplever det som en frustration, hvis læringsmiljøerne er struktureret, så det forhindrer kontakt med de andre elever. Derfor bør læringsmiljøerne struktureres på en måde, hvor eleverne får mulighed for at interagere med hinanden. Herunder fremhæver eleverne, hvordan det er muligt med en mere fleksibel løsning med fælles introduktion og etablering af online grupperum med mulighed for at få hjælp af vejledning af læreren:

Karen: Ja det gør vi, altså vi har vores lærere, der gør det sådan, at vi tidspunkter hvor vi lige mødes hele klassen i et rum inde i kommunikationsprogrammet og vores lærer forklarer måske lige, hvad vi skal og så logger vi af, laver opgaverne, og så kommer vi tilbage om mødes hele klassen sammen der igen.

Emilie: Altså vi har lavet sådan med opgaver, hvor vi har logget af. Men vi har også inde på kommunikationsprogram, hvor vi har haft lavet nogle grupperum, og så har de sat os i grupperum derinde. De vil nok ikke have, at vi laver alt for os selv, så de har lavet grupperum, så vi kan diskutere vores svar, og hvad man har fået, og hvordan det gik.

Jesper: Jeg synes det var meget dejligere at arbejde i gruppe, fordi at så er det jo, som om du sidder sammen med nogen. Hvis du arbejder individuel, så sidder du meget selv, hvis du sidder i en gruppe så har du hele tiden nogen at tale med.

Det er således essentielt, at eleverne får muligheden for at interagere med hinanden i læringsmiljøerne under fjernundervisning. Udover strukturen i læringsmiljøerne blev ændret med fjernundervisningen, tyder det også på at indholdet ændrede sig i sin form. Indholdet af fjernundervisningen var fokuseret omkring lukkede opgaver, og eleverne fremhæver, at der var en større skriftlighed end normalt.

Særligt i nogle fag kom det skriftlige element til at fylde mere i læringsmiljøerne. Eleverne fortæller følgende:

Sebastian: Vores klasse har mange flere afleveringer og skriftlige afleveringer bare alt det, der kan afleveres mere end normalt.

Sandra: Lidt i matematik, fordi normalt i matematik har vi jo meget tavleundervisning, men det kunne vi jo ikke rigtig have, så der blev vi nødt til at lave afleveringer i stedet for.

Christina: Jeg synes også, vores er meget mere skriftligt, jeg synes også, nu når vi så er kommet tilbage, så synes jeg også sådan meget mundtlig oppe i skolen og så mere skriftlig derhjemme. Jeg tror også kun, vi har haft en eller to fremlæggelser, fordi det er måske lidt mere besværligt at fremlægge på kommunikationsprogrammet end oppe i skolen.

Forsvinder tid og sted med fjernundervisningen?

Når eleverne ikke skal mødes fysisk til undervisning, men blot arbejder online ud fra en række opgavebeskrivelser, hvilken betydning har det så for elevernes fornemmelse af tid og sted? Generelt udtrykker eleverne forskellige holdninger til fjernundervisningen. For nogen har det fungeret godt, og det har givet dem mere ro at kunne arbejde hjemme og i eget tempo, hvorimod for andre har det givet udfordringer med koncentration og tidsstyring ift. de opgaver, som de skulle løse. Eleverne fortæller følgende:

Jesper: Nej, det var, hvis nu vi havde fået en opgave for, og så vi måtte logge ud af Meet eller noget, så kunne man lige hurtigt hoppe ud at arbejde eller sidde og spille lidt, og så kunne du komme ind igen, og så kunne du hurtigt få lavet det

Michael: Der hvor vi skulle lave alle tingene derhjemme, for der havde man ligesom lidt mere tid til at gøre tingene færdigt.

Konsulent: MT når du siger, du havde mere tid derhjemme, var det så, fordi du brugte længere tid derhjemme, eller var du mere effektiv eller?

Michael: Fordi, at så har jeg mere tid til at tænke mig, og så skal jeg ikke skynde mig at nå det, inden der er en ny time og sådan noget.

Sebastian: Til at starte med så havde jeg det sådan ligesom O med, at jeg ikke kunne koncentrere mig derhjemme. Jeg tænkte ikke over lektierne, jeg var bare udenfor og spille basket sammen med vennerne, og så sagde jeg bare til min lærer, jeg har lavet lektierne, men i virkeligheden havde jeg ikke lavet dem. Men så begyndte jeg så at forstå seriøsiteten i det, og så lavede jeg bare lektierne, og så kunne altid ligge mig bagefter eller et eller andet.

Det er altså forskelligt, hvordan ændringen i læringsmiljøernes tid og sted har haft indflydelse på eleverne. Men helt tydeligt er det, at der har været en ændring i læringsmiljøernes karakteristika ift. tid og sted. En af eleverne fortæller herunder, hvordan ændringen i tid havde en generel indflydelse på elevens dag:

Karen: Altså også før vi endte med alt det her hjemmeundervisning, der var der meget det her med når du fik en opgave i skolen, så skulle den laves med det samme. Men når vi har hjemmeundervisning, så sætter de afleveringsfristen til sådan 23.59, og så bestemmer vi sku selv, hvilket tidspunkt på dagen laver vi opgaven, laver jeg det hele på en gang, eller deler jeg det op, så jeg ikke skal lave så meget af gangen.

Hvordan fungerer blandingen af fysisk undervisning og fjernundervisning?

Efter perioden med fjernundervisning skete der en ændring i læringsmiljøernes karakteristika. Først kom 0.-5. klasserne tilbage til fysisk undervisning og dernæst 6.-9. klasserne tilbage til delvist fysisk undervisning. Elevernes skoledag var generelt kortere, og de blev undervist mere udenfor end normalt. Derudover var

der en ændring i læringsmiljøerne, da eleverne i højere grad havde de samme lærere og ikke havde alle fag som før nedlukningen. Den reducerede længde på skoledagen, var dermed en klar ændring i læringsmiljøernes karakteristika.

To af eleverne fortæller følgende om det at have færre fag og kortere skoledag:

Sebastian: Det, der er træls ved det nye system, det er, at der er nogle fag, der bliver cuttet af, og vi har ikke så mange fag. For eksempel så har vi kulturfagene samfundsfag, kristendom og historie, så har vi dansk og engelsk og naturfagene og matematik, vi har hverken engelsk tysk eller idræt, de tre fag dem har vi ikke, og det har vi heller ikke chance for at få, for det er der ikke plads i vores dage til, og det synes jeg er lidt træls, for jeg er sådan noget som idræt, er nok det sjoveste fag i min mening.

Gustav: Det var også en af de gode ting ved den nye hverdag. Selvom der ikke er så mange fag på mit skema, så er dagene heller ikke så lange. Min nye skoledag er fra 8.30 til 14.00. Det gør også, at man har mere energi, når man kommer i skole. Hele den nye hverdag, synes jeg faktisk, kun har været god. Da jeg generelt får mere lyst til at lære mere.

Betydningen af den ændrende længde på skoledagen vil blive belyst yderligere under læringsmiljøernes strukturelementer. Ligeledes vil det blive belyst, hvilken betydning det havde for eleverne, at de i højere grad havde den samme eller få lærere i løbet af en skoledag.

Det, at eleverne, har været væk fra den fysiske undervisning, har også gjort dem i stand til at reflektere over, hvilken værdi den fysiske undervisning, har for dem. Eleverne er generelt enige om, at det har været meget rart at komme tilbage til skolen og kunne se og snakke med sine klassekammerater igen. Eleverne fortæller, at der er blevet snakket mere i klassen end normalt, fordi de har savnet at se hinanden. Men udover elev-elev relationen har den fysiske tilstedeværelse også indflydelse på læringsmiljøernes muligheder for interaktion mellem lærer og elev. En af eleverne kommer med følgende eksempel:

Freja: Jeg vil sige skolen, fordi os bare det der med, det er meget nemmere os bare lige at spørge sidemanden, om de ved, hvad det er her går ud på i stedet for at så skulle man til at gå ud af Meet og så ringe til person og spørge om det. Os bare fordi det er meget nemmere at komme i kontakt med læreren, fordi der skal man bare række hånden op. Inde på Meet, der sad vi sådan nogle gange at råbte over hinanden, fordi det var så svært at skulle råbe lærerens navn, for at de kunne høre en eller se en.

Omvendt udtrykker en af eleverne også en glæde ved den frihed som den online undervisning tilbyder:

Karen: Jeg synes det giver en eller anden form for frihed, når vi har undervisning over kommunikationsprogram, for når vi får nogle opgaver og får at vide, dem her skal vi lave, og så skal I møde ind igen om en halv time, og hvis man så er færdig efter et kvarter så har man lige det der ekstra kvarter, hvor man lige kan koble af og slappe af, inden man skal tilbage. Hvor på skolen der forventer lærerne at man er på hundred procent hele tiden, og ikke det der med at når man så er færdig slapper af, så kommer der bare flere opgaver.

Tydeligt er det fra elevernes fortællinger, at der er stor forskel på, hvordan eleverne har det med fysisk undervisning kontra online undervisning. Det er vidt forskelligt fra elev til elev, og nedenstående viser, hvordan to elever reagerer helt forskelligt på spørgsmålet, om de foretrækker undervisning på skolen eller hjemme:

Viktor: Jeg har det svært ved at koncentrere mig når jeg er der hjemme, og svært ved at skulle sætte mig ned og lave mine lektier, når jeg derhjemme, jeg ved ikke lige hvorfor.

Jasmin: Ja jeg synes jo nærmest modsat af Viktor, jeg synes det var nemmere at koncentrere mig derhjemme, fordi man ikke sådan lige havde sine venner ved siden af bordet, så fik jeg lavet lidt mere, eller fik lavet bedre det man skulle.

Ture ud af huset og belønningen ved at være færdig

Med anbefalingerne om at undervisningen skulle foregå mere udendørs, blev der i højere grad arrangeret ture væk fra skolen. Der blev arrangeret mange ture for eleverne ud til seværdigheder, og læringsmiljøerne ændrede karakteristika til at være mere ude. Disse ture væk fra skolen var eleverne generelt meget positive omkring, og fremhævede et læringspotentiale samt at turene styrkede de sociale forhold i klassens og elevernes egen trivsel. Eleverne fortæller følgende om turene:

Christina: At man laver noget andet end bare at sidde inde i klasseværelset. For eksempel tager ud på nogle ture, og så kan man lære noget undervejs, når man er der. For så får man mere lyst til det, fordi man laver noget sjovt imens, i stedet for bare at sidde stille inde i klasselokalet. Altså for eksempel vores klasse har været på en hel masse tur hvor den første halvdel af turen, der laver man måske sådan noget skolerelateret, og så det sidste tid der kan man få lov til at gå rundt og lege og sådan nogen ting, og egentlig bare hygge sig med sin klasse.

Sebastian: Jamen det er at man får lov til at se tingene, og man får lov til at være derude og hygge sig med det og sådan noget.

Karen: Det er os, at så får vi også brugt noget energi i stedet for bare at sidde stille og lave det, så får vi også brugt noget energi, imens vi laver det.

Det at læringsmiljøerne flyttes væk fra skolen og ud til de emner som undervisningen drejer sig om, har altså en positiv indflydelse på elevernes lyst til at lære. Særligt det, at de rent fysisk er udenfor, at der er rum til eleverne kan udfolde sig fysisk og kan udforske det sted de besøger fremhæves som positivt. Derudover giver det også eleverne lyst til at lære, når de kan mærke, at der er fokus på social trivsel i klassen.

Endelig så har en ændring i læringsmiljøernes karakteristika været, at når eleverne har haft fjernundervisning, så har en afsluttet opgave givet dem følelsen af en større belønning. Eleverne fortæller, at når de har været færdige med en opgave hjemme, har det været dem frit for hvad de ville foretage sig, hvorimod med fysisk undervisning så venter den næste opgave. En af eleverne fortæller følgende:

Gustav: Jeg føler lidt at før corona og sådan noget, der synes jeg at i langt de fleste fag, så var det sådan lidt, at du fik en opgave, og hvis du var færdig med den, så kunne du få den næste igen, der var ikke rigtig den der belønning med at du kunne få nogle pause, sådan følte jeg i hvert fald tit det var. Du lavede en opgave, og så fik du bare den næste efter, du sådan set var færdig med det du skulle lave. Efter vi er kommet hjem her, så får vi af vide, det her med at når i er færdige, så må vi sådan set gøre, hvad vi vil eller få fri, eller hvad vi har lyst til og så føler jeg lidt, det motiverer i hvert fald mig mere til at få det lavet ordentlig og godt, det synes jeg, er positivt ved det.

Det motiverer således eleverne, at læringsmiljøerne er karakteriseret ved, at eleverne er stillet en større frihed i udsigt, når de færdiggør deres opgaver.

Hvordan oplever eleverne, at elementer i læringsmiljøerne henholdsvis fremmer og hæmmer elevernes lyst til læring?

Eleverne er tydelige i deres sprog, når de fortæller om, hvilken betydning det sociale aspekt og relationerne til de andre elever har for læringsmiljøerne. Det at have et godt fællesskab i klassen, og samtidig have læringsmiljøer, hvor gruppearbejde prioriteres, har en positiv betydning for elevernes lyst til at lære.

Eleverne forklarer det i følgende:

Jesper: Jeg synes, det var meget dejligere at arbejde i gruppe, fordi at så er det jo, som om du sidder sammen med nogen. Hvis du arbejder individuelt, så sidder du meget selv, hvis du sidder i en gruppe, så har du hele tiden nogen at tale med.

Christina: Altså jeg tænker måske at hvis man ikke har det godt i skolen, eller hvis man føler, man bliver mobbet eller føler sig udenfor blandt eleverne, så har man måske mindre lyst til at lære eller i hvert fald mindre lyst til at gå i skole eller tage i skole. Så man kan måske hjælpe hinanden ved at få alle med ind i fællesskabet.

Det har altså en positiv betydning for elevernes lyst til at lære, når den sociale trivsel i læringsmiljøerne prioriteres. Eleverne fremhæver også, at det er vigtigt at lærerne igangsætter initiativer, der har fokus på at styrke fællesskabet og det sociale i klassen. En af eleverne fortæller her, hvordan de værdsætter de lærere, som gør noget ekstra for klassens trivsel:

Karen: Jeg går i klasse med Sebastian der, og vi har to lærere, der virkelig gør noget for at vi har godt fællesskab, så vi var også på noget teambuilding i sidste uge, og vi har også lavet snobrød ude i bålhytten, og vi skal vidst nok på kanotur eller sådan et eller andet i næste uge. Så de gør virkelig meget for det.

Hvilken betydning har en til en relationen mellem lærer og elev for læringslysten?

Den direkte relation mellem lærer og elev har en afgørende indflydelse på elevernes lyst til læring. Det blev særligt tydeligt for eleverne under fjernundervisningen, hvor en til en relationen mellem lærer og elev blev besværliggjort. Eleverne fremhæver den direkte kontakt med deres lærer, som en vigtig faktor for deres lyst til læring. Det at kunne få en dybere og personlig forklaring på en udfordring fra sin lærer er vigtigt for eleverne. Den personlige forklaring fra lærerne, uddyber eleverne betydningen af, herunder:

Sandra: Altså det er jo ret rart, fordi det er jo ligesom oppe i klassen, når de tager en ud, når du har lavet en opgave, så det var ret rart at få at vide, hvordan du har gjort det i stedet fordi de bare skriver fordi så kan du jo også spørge om lidt flere ting, hvis nu der var noget, som var underligt eller ikke gav mening, så kan de forklare det lidt bedre.

Nicklas: Jo der var kun lidt med, at hun forklarede opgaverne og sådan, og så forstod jeg det egentlig meget lettere, da hun forklarede det, og så fik man sådan lidt lyst til det, når det blev lettere, end det var før.

Om det er fjernundervisning eller ej, så har eleverne behov for læringsmiljøer, hvor der er mulighed for hjælp, vejledning og feedback. Elevernes fortællinger tyder dog på, at der var en forskel på, hvilke muligheder eleverne havde for at komme i kontakt med deres lærer særligt i perioden med fjernundervisning. I første omgang var det op til eleverne selv at opsøge hjælp hos deres lærer igennem de forskellige online løsninger. Eleverne beretter om forskellige løsninger, gennem direkte kontakt til læreren, i de fælles online rum eller i nogle tilfælde gennem de etablerede grupperum. Uagtet om det er fjernundervisning eller ej, så er det afgørende, at læringsmiljøer er struktureret på en måde, hvor eleverne

nemt kan tilgå læreren og har mulighed for at få en til en hjælp. Det kan være en udfordring, at nå alle elever, hvis det er elevernes ansvar at opsøge læreren for hjælp. Derfor er det nødvendigt, at læreren strukturerer læringsmiljøer på en måde, hvor eleverne på et tidspunkt er tvunget til at indgå i dialog med læreren. En af eleverne har følgende fortælling om betydningen af interaktionen mellem lærer og elev i fjernundervisningen.

Det var en dag i midten af fjernundervisningsperioden, vi skulle have dansk som vi plejer kl 7:45 på Google Meet derhjemme, og så siger min lærer, at hun gerne ville have sit eget møde men hver af os på skift, så hun kunne snakke med os og høre, hvordan vi havde det med alt det her fjernundervisning.

Det jeg godt kunne lide ved situationen, var, at hun tog sig tid til hver en af os, som hun ikke plejede at gøre normalt, da vi havde møde. Denne gang spurgte hun ind til en hel masse ting, så som hvad kunne hun gøre bedre ved undervisningen, der kan forøge min læringslyst.

Det gav mig virkelig lyst til at lære noget mere, da jeg fik fastslået, at min lærer tænker på mig og mine kammerater, når hun underviser, at hun så tænker på, om vi faktisk har læringslyst. Det jeg også virkelig kunne lide ved situationen, var, at min lærer brugte tid på os hver og en og ikke bare suse igennem os, som hun plejede.

Elevens situationsbeskrivelse understreger vigtigheden og betydningen af, at lærerne formår at skabe læringsmiljøer med plads til en til en relationen mellem lærer og elev.

Variationen i undervisningen er afgørende for elevernes lyst til læring

Eleverne er meget tydelige, når de bliver spurgt til, hvad der kan hæmme deres lyst til at lære. De siger følgende:

Morten: Siger, at vi skal sidde i halvanden time og lave det samme, sidde og skrive det samme.

Kasper: Hele tiden at skulle sidde i bøgerne, så kunne man måske lave lidt mere udenfor bøgerne, så det ikke kun er bøgerne vi laver i.

Morten: Hvis man hele tiden skulle arbejde selv og arbejde i en bog hele og ikke kunne sådan spørge om hjælp ved nogen og ikke var i grupper.

Ensformige og stillesiddende læringsmiljøer er altså hæmmende for elevernes lyst til at lære. Eleverne fremhæver den varierende undervisning som afgørende for deres motivation og lyst til at lære. De har behov for at der sker nogle skift, så det hele ikke foregår foran computeren eller siddende. En af eleverne fortæller her i sin situationsbeskrivelse om den positive indvirkning, som en anderledes opgave har på elevens lyst til at lære:

Under coronatiden, hvor vi havde en masse virtuelt undervisning, har vores lærere været gode til at finde på anderledes opgaver. En af de mange, gode og anderledes opgaver, var, da vi skulle lave en rejse til et valgfrit sted i verden. Vi fik 25.000 kr. at gøre godt med, så på den måde fik vores dansklærer både blandet noget geografi, dansk og matematik ind i det. Det var super fedt og det var mega fedt at sidde og kigge på rejser til et sted i verden. Det gav mig virkelig lyst til at lære og lave noget, fordi at opgaven var så anderledes end alle de andre opgave, som primært bare var retstavning og grammatik.

Variierende og anderledes elementer i læringsmiljøerne er med til at øge elevernes lyst til at lære. Derudover oplever eleverne, at når undervisningen er relaterbar, så fremmer det elevernes lyst til læring. På spørgsmålet om, hvad der giver særligt lyst til at lære fremhæver en af eleverne herunder det relaterbare element:

Carola: For eksempel i matematik har vi lavet nogle opgaver med hvad det koster at have hund, så det kunne måske være nogle ting som kunne relatere lidt til, for eksempel vi har ikke noget dyr, fordi mine forældre de siger, det er for dyrt, og så kunne jeg så lære at det var faktisk rimeligt dyrt at have hund, og sådan at man kunne relatere lidt til det og se, at ens forældre faktisk havde ret.

Det giver en øget lyst til læring, når eleverne kan relatere undervisningen til deres eget liv og anvende det tillærte i deres eget perspektiv.

Hvad betyder tydelige mål, anerkendelse og sure lærere for elevernes lyst til at lære?

Eleverne oplever, at det har en betydning for deres motivation og lyst til at lære, når der er nogle tydelige mål for undervisningen. Eleverne fremhæver det, at de kan se, hvad de skal bruge, det de lærer til som et positivt element for deres lyst til at lære. En af eleverne fortæller følgende:

Freja: Jeg tror også det der med, at hvis vi får mål, så er det mere sådan, så har man en grund til, at man har lyst til at lave det, så er der noget, man gerne vil i sidste ende.

Mål for undervisningen er altså et væsentlig element, der kan fremme elevernes lyst til læring. Ligeledes fortæller eleverne om, hvordan anerkendelse fra deres lærer kan give mere lyst til at lære.

Her fortæller en elev om, hvilken indflydelse ros har for ham:

Morten: At man bliver rost.

Konsulent: Ja, og hvilken betydning har det at blive rost?

Morten: Altså man bliver sådan glad indeni, for man får på en måde lyst til at lave mere, for så får man mere ros.

På den anden side oplever eleverne at sure og strenge lærere kan have en hæmmende effekt på deres lyst til at lære. Eleverne her svarer på spørgsmålet om, hvad der kan være hæmmende for deres lyst til læring:

Kasper: Ja det er nok os det der med at sådan nogen af vores lærere, de kan godt være meget præcise og meget strenge, hvis man kan sige det. De skal altid, det er lidt svært at forklare, der er en af vores lærere, hun er lidt sur, sådan når hun bliver sur, så bliver hun virkelig sur.

Agnès: Jeg synes også meget, der er nogen lærere, de er virkelig sådan sure eller har nogle meget bestemte regler, at man må ikke sidde på bordene, eller man skal sidde med benene under bordet, og det synes jeg, det er meget rarere, hvis man må sidde på bordet, eller man må sidde på gulvet, ikke bare sidde helt normal, det er bare rarere.

Når eleverne oplever sure og strenge lærere med meget faste regler, kan det have en hæmmende effekt på elevernes lyst til læring.

Hvordan har strukturen på læringsmiljøerne indflydelse på elevernes lyst til læring?

Når det kommer til, hvordan læringsmiljøer struktureres og organiseres, så er eleverne meget tydelige i deres oplevelser. De ønsker læringsmiljøer som struktureres på en fleksibel måde, så de har mulighed for at komme ud af klassen. Det er vigtigt for elevernes læringslyst, at de ikke bare sidder det samme sted hele tiden, men at de har mulighed for at søge forskellige steder hen i undervisningen. Eleverne her udtrykker, hvordan fysiske skift er vigtige for deres læringslyst:

Anders: Det der med at man får frisk luft til hjernen og sådan får lidt mere overskud til at lære det, der sker noget andet imens.

Sandra: Altså især når vi har undervisning uden for klassen det giver en mere lyst til at lære noget og høre efter, fordi så laver du også lidt noget andet. Så jeg kan godt lide sådan, når vi er udenfor og har undervisning eller bare sidder et andet sted end i klassen.

Jasmin: Jeg får allermest lyst til at lære noget, når man ikke bare skal sidde inde i klassen i mange timer, men får lov til at lave gruppearbejde og fordybe sig sammen med andre. Det gør også bare at jeg også får lidt mere energi og ikke skal sidde og høre på den samme lære i mange timer i streg.

Så for mange eleverne fremmer det altså deres lyst til læring, når læringsmiljøerne er struktureret på en måde, hvor undervisning uden for klasselokalet er prioriteret. Dertil kommer fleksibiliteten i læringsmiljøerne, hvor eleverne har mulighed for både at arbejde inde i klassen, men også kan søge ud i grupperum eller arbejde på gangarealer.

Christina: Altså jeg får lidt mere lyst når vi ligesom får lov til at sidde lidt mere frit, ligesom Agnes siger og sådan gå ud på gangen og være lidt mere frie i stedet, for vi bare skal sidde og arbejde, og vi må heller ikke rigtig må snakke med andre. Jeg kan også godt lide, når vi kan sidde og snakke med sidemakkerne om noget, som ikke rigtig handler om skoleting, os sådan det ikke bliver det samme og kedeligt, og du bare sidder, det giver sådan mig mere lyst til at lære.

Sebastian: Det der med at man kan gå ind i et rum, og man så kun er dem, man arbejder sammen med i forhold til, hvis man er i et åbent rum, hvor der kan sidde nogen fra andre klasser, som måske larmer og så kan man ikke koncentrere sig. Så det er rart, at man kan gå ind i et rum og være derinde sammen med dem, man arbejder sammen med.

Det er dog vigtigt at være opmærksom på, at ikke alle elever lærer bedst i rummene uden for klasselokalet. Der er også elever, som herunder, der foretrækker at sidde på deres plads i klasseværelset:

Michael: På min plads, synes ikke rigtig der er så meget larm der hvor jeg sidder.

Lukas: På min plads ovre i hjørnet hvor der heller ikke er så meget larm.

Derfor er det afgørende at forstå, at læringsmiljøerne skal struktureres på en måde, hvor der både er mulighed for at fordybe sig på sin plads, men at eleverne samtidig har mulighed for at søge ud i grupperum eller andre steder, hvor de kan arbejde på egen hånd. Nøgleordene i struktureringen af læringsmiljøerne må igen være fleksibilitet og variation.

Hvordan oplever eleverne behovet for fysisk aktivitet i læringsmiljøerne?

Eleverne fortæller positivt om, hvordan det at være fysisk aktive i undervisningen giver dem mere lyst til at lære. Når de bliver spurgt til, hvilke læringsaktiviteter der giver særligt lyst til at lære, fremhæves generelt aktiviteter med fysisk aktivitet og bevægelse. Eleverne fortæller om fotoløb, opgaverundbold og aktive regnestykker som nogle af de aktiviteter der giver særligt lyst til at deltage i undervisningen. Til spørgsmålet om hvad de ville gøre, hvis de var lærere svarer eleverne følgende:

Sandra: Jeg vil nok være lidt mere aktiv i undervisningen. Os ligesom Michael med rundbold eller man kunne komme udenfor og gå rundt for vi har prøvet i tysk at vi skulle ud at tage billeder og det var ret rart at komme ud og så lave noget og se noget og så kunne man også gå at snakke lidt imens man lavede opgaven og være lidt mere frie.

Anders: Til matematik kunne man gøre sådan, at hvis der var godt vejr, så kunne man gå udenfor og spille stik-død-bold, og så hver gang man var blevet ramt, så skulle jeg sige et regnestykke, og så skulle de sige

det rigtige svar.

Konsulent: Hvorfor vil du gøre det, hvis du var læreren?

Anders: Fordi så var du også lidt aktiv, så lærer man også ting

Det kan tyde på, at læringsmiljøerne med fordel kan struktureres, så de indeholder mere bevægelse og fysisk aktivitet. Og yderligere oplevelser fra eleverne understreger, at et større fokus på bevægelse i undervisningen er nødvendigt:

Carola: Jeg synes i hvert fald de skal forsætte med at give os så mange pauser, det behøver jo nok ikke være mere, men hvis vi gik tilbage til den gamle hverdag, så kunne vi godt have flere. Jeg kan ikke huske det, men jeg har hørt om, at vi skulle have en masse bevægelse i hverdagen, og det synes jeg ikke, vi havde før, der var det virkelig bare sådan noget fem minutters pause, jeg tror faktisk vi havde et frikvarter, og der sagde vi sådan, vi ville ud, og der sagde de sådan, det var egentlig bare lavet til, at man kunne gå over og sætte sine bøger og tage de nye bøger, og så tænkte jeg, så er der jo ikke rigtig så meget pause i det. Så noget mere pause.

Sandra: Altså vi har også ligesom Freja, men vores klasse vi prøver mange gange, om vi må komme ud og spille rundbold eller bare bevæge os, men vores lærere er meget i mod det åbenbart. Så det bliver aldrig hørt, hvad vi siger, vi kan jo bare lavet noget skolerelateret, men de har mere at vi bare skal sidde på vores plads og lave vores ting. Man mister sådan lidt lysten til at lave noget, når man bare sidder indenfor hele dagen og arbejder på computeren eller et stykke papir.

Eleverne er tydelige i deres sprog, at hvis læringsmiljøerne primært er struktureret så undervisningen foregår stillesiddende, så hæmmer det deres lyst til læring.

Betydningen af skoledagens længde og en eller flere lærere på en skoledag

Et andet væsentligt nedslag i elevernes fortællingerne er deres oplevelser med at have en kortere skoledag end hidtil. Det står meget tydeligt og klart i elevernes oplevelser, at det har været positivt med en kortere skoledag. Eleverne fortæller:

Gustav: Jeg har det sådan lidt i løbet af dagen altså på skolen, der har jeg det sådan, jeg får mere lyst og har mere overskud til at lære, fordi jeg ved, jeg ikke skal spare energi til en hel dag til klokken tre for eksempel, for jeg ved at jeg kommer hjem efter klokken elleve. Det føles meget mere naturligt på en eller anden måde, det falder i hvert fald mig bedre til, og jeg lærer mere gennem de få timer, vi er her, for jeg får bare mere med.

Jasmin: Jeg tror sådan lysten til det, det er det samme, men jeg tror sådan, jeg lærer også det sammen, men det ikke ligeså hårdt. Man var bare meget træt, når man kom hjem halv fire, og man havde været i skole til kvart over tre, og nu kan man gøre det meget kortere og stadig lære det samme. Det synes jeg nemmere.

Konsulent: Jeg siger til optagelsen der bliver nikked i flokken til det Jasmin, hun siger her.

Dertil understreger eleverne vigtigheden af, at mødetiden er flyttet en halv time. Det giver dem mere overskud om morgenen, som påvirker resten af deres skoledag samt motivationen for at deltage i undervisningen.

Knap så enige er eleverne, når det kommer til spørgsmålet om, hvorvidt de ønsker forskellige lærere i løbet af en skoledag. Størstedelen af eleverne udtrykker, at de ønsker forskellige lærere, da det giver en vis variation i læringsmiljøerne. Eleverne uddyber i følgende:

Anna: Jeg vil gerne hellere have forskellige lærere, fordi så sker der noget andet, så det ikke er den samme hele tiden.

Agnes: Fordi at så de fleste lærere de bruger jo forskellige metoder, og så er det på en måde dejligt sådan at have okay, nu har vi måske arbejdet i bogen, og så er der en anden lærer som får os med udenfor at arbejde, det kan godt sådan være dejligt på en måde, for nu har vi arbejdet i bogen og nu skal vi udenfor.

Omvendt fortæller en af eleverne efterfølgende, hvordan det at have den samme lærer kan give muligheden for at kunne fordybe sig mere:

Sebastian: Altså jeg kan godt lide at have en lærer og det er nok fordi så kan man for eksempel fordybe sig lidt mere i en ting.

Dermed er det også vigtigt at være opmærksom på værdien i at strukturere læringsmiljøerne med samme lærere, da der ligger et fordybelsespotentialer heri. Dog, kan det, at have den samme lærer altid, også betyde at læringsmiljøerne mister sin variation. Eleverne fortæller, at det kan blive langtrukket for dem:

Karen: Det bliver langtrukket, fordi vi har den samme lærer, og det er flere dage i streg i stedet for man siger okay, så har vi måske den lærer en dag og så en anden lærer dagen efter og så den samme lærer igen, så det måske bliver fordelt lidt mere ud. Der synes jeg, det ligger meget tæt op og ned af hinanden, så det godt kan blive langtrukket.

Jasmin: Jeg vil give Karen ret i, at det der med at have den samme lærer, nu har vi de samme lærere tre dage i streg, og så har vi en anden lærer, og så har vi to nye. Men det er sådan meget langtrukket og sådan lidt irriterende at have den samme lærer hele tiden.

Elevernes oplevelser med strukturering af en eller flere forskellige lærere i læringsmiljøerne understreger de fordele og ulemper, der er ved de forskellige løsninger, hvilket er vigtigt at have for øje.

Hvordan inddrages elevernes perspektiver på læringsmiljøerne, og hvilken betydning oplever eleverne, det har for udviklingen af læringsmiljøerne?

Eleverne oplever, at der er stor forskel fra lærer til lærer på, hvor meget deres perspektiv og holdninger til læringsmiljøerne inddrages. Nogle lærere har meget fokus på elevinddragelse i læringsmiljøerne, hvorimod andre lærere gør det i mindre grad.

En af eleverne udtrykker det i følgende:

Carola: Nogen af vores lærere er gode til det, men andre er ikke så gode til det. Vores matematiklærer han er mere sådan, nu gør vi det indenfor, og han er mere sådan, at det bare skal være i bogen. Men vores dansklærer hun lytter til os, at vi nogen gange gerne vil udenfor, og vi har også haft løb om befrielsen og nogen gange har vi os stratego og sådan noget. Så laver vi meget udendørs aktiviteter med hende.

Eleverne oplever det at deres perspektiv inddrages i læringsmiljøerne som værende en positiv faktor for deres lyst til at lære. Det at lærerne vil lytte til deres forslag og spørger ind til, hvilke emner og arbejdsformer som eleverne ønsker, udtrykker eleverne har en positiv indvirkning på eleverne.

Christina: Her for nylig der sagde en af vores lærere også i engelsk, at hvis vi havde nogle gode ideer som kunne være spændende i engelsk, så lagde hun sedler ud, så kunne vi skrive vores ideer ned, og så kunne det være, vi skulle tage noget af det op. Det kan måske også for nogen give mere lyst fordi de så synes de er mere spændende det vi har om fordi de interesserer sig for emnet.

Dertil fremhæver eleverne betydningen af selv at have indflydelse på gruppedannelse, som et vigtigt element i elevinddragelse. Når eleverne selv har indflydelse på gruppedannelsen, giver det dem en større følelse af ejerskab og lyst til at yde en større arbejdsindsats.

Eleverne fortæller om, hvordan den personlige relation til deres lærer er et vigtigt element i læringsmiljøerne. Lærerne kan med fordel styrke relationerne til eleverne ved at inddrage deres perspektiv på læringsmiljøerne, og på den måde samtidig styrke elevernes følelse af medejerskab. Herunder uddyber eleverne:

Konsulent: Hvis I var lærerne, nu får I lov til at være lærerne og skulle give børn lyst til at lære mere, hvad ville I så gøre?

Karen: Måske lyt til nogle af de forslag som de også har, som de gerne vil prøve at lære på og lytte til mange af børnenes råd.

Agnes: Hvis læreren nu går lidt mere ind på det personlige bånd med eleverne, så de ved, hvad vi kan lide og hvad vi ikke er sådan så vilde med. Så de har lidt viden om, hvad vil de her elever gerne have og hvad vil de andre.

Konsulent: Og hvad kan de gøre for at få den viden?

Agnes: Jamen hvis de nu sådan begynder at snakke lidt mere til os, tager os lidt ud og spørger lidt ind til os, hvordan vi har det, har du det nemt i skolen har du det lidt sværere i skolen og sådan.

Ovenstående kan tyde på, at der er en afgørende sammenhæng i mellem den personlige lærer-elev relationen og elevernes oplevelse af elevinddragelse i læringsmiljøerne. Derfor er det essentielt, at lærerne formår at skabe gode relationer til eleverne lige såvel, som det er, at inddrage elevernes perspektiv på læringsmiljøerne. Både elevinddragelse og en god lærer-elev relation har en positiv indflydelse på elevernes lyst til læring.

Afrunding

Hvordan kan læringsmiljøerne videreudvikles således, at de fremmer elevernes lyst til læring?

I det følgende afsnit vil de væsentligste pointer fra analysen fremhæves. Pointerne skal fungere som et udgangspunkt for en refleksionsproces for lærere, ledere og pædagogisk personale på skolerne. På den måde skal rapporten bidrage til, at læringsmiljøerne kan videreudvikles, så de i højere grad fremmer elevernes lyst til læring.

Variation og fleksibilitet i læringsmiljøernes struktur er altafgørende for elevernes lyst til at lære

Læringsmiljøerne skal struktureres på en måde så det skaber variation og fleksibilitet. Eleverne fremhæver de varierede og fleksible læringsmiljøer, som værende afgørende for at de har lyst til at lære. Fleksible muligheder for gruppedannelser, arbejdsområder og mulighederne for at tilpasse det til den enkelte elev. Varieret undervisning med udgangspunkt i forskellige undervisningsformer, der udfordrer eleverne på forskellig vis.

Belønningen ved at være færdig med en opgave er en motivationsfaktor for eleverne

Læringsmiljøerne i fjernundervisningen har været kendetegnet ved, at en færdig opgave har betydet, at man rent faktisk var færdig. Eleverne oplever den belønning ved at være færdig som en motivationsfaktor,

der øger deres lyst til at lære. Derfor kan man overveje, hvordan man kan anvende denne belønning i sine læringsmiljøer.

Kortere skoledag giver friskere elever og øger lysten til at lære

Som følger af den strukturændring der medførte en kortere skoledag, oplevede eleverne at være mere friske, når de mødte ind. Samtidig giver de kortere skoledage eleverne et større overskud og lyst til at lære, når de er i skole.

Opmærksomhed på fordele og ulemper ved en fast lærer eller forskellige lærere på en skoledag

Eleverne fremhæver både fordele og ulemper ved at have en fast lærer frem for forskellige lærere på en skoledag. Det at have en fast lærer giver bedre muligheder for at fordybe sig i undervisningen. Derimod kan læringsmiljøerne med en fast lærer også blive ensformige og hæmme lysten til at lære. Det at have forskellige lærere øger ifølge eleverne nemlig variationen i læringsmiljøerne, som jo har en positiv indvirkning på elevernes lyst til at lære.

Eleverne efterspørger mere bevægelse og fysisk aktivitet i læringsmiljøerne

For meget stillesiddende undervisning hæmmer elevernes lyst til at lære, og gør, at eleverne efterspørger mere bevægelse i læringsmiljøerne. Det at eleverne får lov til at bevæge sig i undervisningen på forskellige måder, giver dem mere lyst til at lære.

Social trivsel for den enkelte såvel som hele klassen skaber læring og gode læringsmiljøer

Netop social trivsel er essentiel for elevernes lyst til at lære og de læringsmiljøer, som de er en del af. Eleverne værdsætter de lærere, som gør noget ekstra for den sociale trivsel i læringsmiljøet og beretter om, hvordan det har en positiv indflydelse på deres lyst til at lære. Derfor er det vigtigt at have fokus på den sociale trivsel for den enkelte elev såvel som hele klassen.

Elev-elev relationen og lærer-elev relationen er også vigtig under fjernundervisning

Det er vigtigt for eleverne, at det under fjernundervisningen har mulighed for at interagere med sine klassekammerater. Ligeledes udtrykker eleverne et behov for en god lærer-elev relation, hvor de har mulighed for at få personlig feedback og hjælp.

Elevinddragelse er meget forskellig fra lærer til lærer, men har en positiv indvirkning på elevernes lyst til at lære.

Eleverne fortæller at der er stor forskel på hvor meget de inddrages i undervisningen fra lærer til lærer. Nogle lærere benytter sig i høj grad af elevinddragelse imens andre lærere ikke gør. Eleverne er dog tydelige omkring, at når deres mening bliver hørt, så har det en positiv indflydelse på deres lyst til at lære. Dertil tilføjer eleverne, at når lærer-elev relationen er god, så oplever de en højere grad af elevinddragelse.

Skriftligheden kan komme til at fylde for meget i fjernundervisningen

I fjernundervisningen oplevede eleverne læringsmiljøer som i højere grad var skriftlige, hvilket var hæmmende for deres læringslyst. Derfor må man som lærer være opmærksom på hvordan man i sin fjernundervisning, kan skabe varierede læringsmiljøer

Der er stor forskel på, hvordan den enkelte elev håndterer og fungerer med fjernundervisning

Eleverne oplevede konsekvenserne af fjernundervisningen meget forskelligt. Nogle elever nød den ekstra frihed og de fleksible rammer som karakteriserede fjernundervisningens læringsmiljøer. Andre elever havde udfordring med manglende koncentration og tidsstyring.

Ture ud af huset har en positiv indvirkning på elevernes lyst til læring

Det, at klasseværelset flyttes udenfor, og eleverne kommer ud på tur fremhæves, som meget positivt for deres lyst til at lære. For eleverne er det vigtigt, selv at kunne se og mærke de emner de har om i fagene. Derudover øger turene også den sociale trivsel i klassen, som har en generel positiv indvirkning på eleverne.

Refleksionsspørgsmål til overvejelse

Hvordan kan vi videreudvikle læringsmiljøerne så de i højere grad er kendetegnet ved variation, fleksibilitet og elevinddragelse?

Hvordan kan man tilgodese elever, der er gode til at holde fokus og bliver hurtigt færdig med en opgave?

Hvad kan vi lære af elevernes oplevelse af en kortere skoledag, og hvordan kan vi bruge det til at videreudvikle læringsmiljøerne?

Hvordan struktureres læringsmiljøerne bedst muligt ift. dilemmaet omkring en fast lærer kontra flere forskellige lærere på en skoledag?

Hvordan kan vi skabe læringsmiljøer, hvor bevægelse og fysisk aktivitet er et integreret element?

Hvordan kan den øgede fleksibilitet som fjernundervisningen førte med sig overføres til læringsmiljøerne i skolen?

Hvordan sikres gode elev-elev og lærer-elev relationer under fjernundervisningen?

Hvordan kan læringsmiljøerne videreudvikles så de i højere grad sikrer en social trivsel?

Hvordan kan vi sikre, at alle elever er en del af læringsmiljøer, der har ture ud af huset?

Litteratur

- Hachmann R, Holmboe P (2014): Flipped learning –mere end bare video. København, Praxis –Nyt teknisk forlag
- Hermansen, Mads (2018): Læringens univers. Hans Reitzels Forlag
- Jensen, Anders Skriver (2018): Faglig ledelse og organisering af læringsmiljøer. In: Mortensen og Næsby (red.): Den styrkede pædagogisk læreplan. Dafolo.
- Madsen, Kasper Lasthein (2018): Hvad du har i benene, må du også have i hovedet: Når elevernes møde med det faglige indhold tager afsæt i krop og bevægelse. Kvan årgang 38. nr. 11
- Molbæk, Mette m.fl. (2015): Inkluderende klasseledelse. Dafolo.
- Schraube, E. (2010): Første-persons perspektivet i psykologisk teori og forskningspraksis. Nordiske udkast. Nr. 1&2, 2010. 92-103.

Uddybende læsning

- Qvortrup, Lars m.fl. (2020) Nødundervisning under coronakrisen, et elev og forældreperspektiv

Da coronapandemien brød ud i Danmark i marts 2020, blev alle elever med meget kort varsel sendt hjem som følge af skolelukninger, og undervisningen skulle gennemføres som hjemmeundervisning. To af de spørgsmål, der meldte sig, var: Hvad betød dette for elevernes læring, trivsel og sociale relationer? Og hvad betød det for forældrene, der skulle balancere mellem arbejde, hjemmeundervisning og familieliv?

Mens alle skoler var lukkede, sendte en forskergruppe fra Aarhus og Syddansk Universitet et spørgeskema til elever og forældre i seks danske kommuner. På baggrund af 5.953 svar fra elever og 5.054 svar fra forældre er der udarbejdet en omfattende rapport med de umiddelbare svar.

Af rapporten fremgår det blandt andet, at eleverne var pressede, hvad angår deres sociale trivsel. Knap halvdelen tilkendegav i deres svar, at de ikke følte sig glade. De savnede hverdagen med venner, fritidsaktiviteter og skolegang. Knap 80 % havde kontakt med klassekammerater en eller flere gange om ugen. Kun ca. en tredjedel sagde, at de havde daglig kontakt til lærerne, mens næsten halvdelen sagde, at det havde de ikke. Også mange forældre var udfordrede: Godt halvdelen syntes, at det var svært at balancere arbejde, barn/børn og familieliv.

Forskerne undersøgte også organiseringen af den digitale undervisning og elevernes og forældrenes oplevelse af lærernes indsats. Resultaterne viser, at der generelt set var stor tilfredshed med lærernes undervisning, men at et mindretal af elever ikke oplevede, at deres lærere lavede planer eller var opmærksomme på, om de lavede deres skolearbejde. Ligeledes var der en gruppe elever, som ikke syntes, at de kunne få hjælp derhjemme.

[Hent den gratis e-bog](#)